

DENGE VE DENETLEME BÜLTENİ

DENGE VE DENETLEME AĞI AYLIK BÜLTENİ

Merhaba,

Denge ve Denetleme Ağı Bülteninin ikinci sayısında yeniden sizlerle. Bu sayıda da Türkiye gündeminin büyük hengamesinde bazen birkaç saat bile tartışılmayan son derece önemli gelişmeleri biraz daha derinlemesine inceliyoruz. Bu incelemeyi yaparken elbette tüm meselelere denge ve denetleme merceğinden bakıyoruz. Zira Türkiye'nin demokrasisi için denge ve denetlemenin şart olduğunu biliyor ve her gün tanıklık ettiğimiz sıcak, politik gelişmelerde denge ve denetlemenin eksikliğini nasıl hissedildiğini somut olarak görüyoruz.

Gelin, Eylül ayına denge ve denetleme merceğinden bakalım.

Keyifli okumalar

Yargı yılı açılışında Diyanet İşleri Başkanı

Yeni Yargıtay binasının ve yeni yargı yılının açılışı aynı gün içerisinde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş'ın duasıyla gerçekleştirildi. Yargıtay Başkanı ve Cumhurbaşkanının da katıldığı açılış laiklik ve yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı tartışmalarını tekrar gündeme getirdi. Sonrasında Diyanet İşleri Başkanı tarafından yapılan açıklamalar bu tartışmayı daha da genişletti.

Seçim Barajı Netleşti: Yüzde 7

Ak Parti ve MHP arasında uzun süredir devam eden Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanununda yapılması planlanan değişikliklere ilişkin tartışmalar kısmen netlik kazandı. Her ne kadar ittifak içi baraj ve dar/daraltılmış bölge düzenlemelerine ilişkin netleşme olmasa da, iki parti seçim barajının yüzde 10'dan yüzde 7'ye düşürülmesinde mutabakata varıldığını açıkladı.

Denge ve Denetleme Ağı olarak Anayasanın değişmez maddeleri içerisinde yer alan laiklik prensibi bağlamında sorunlu olan yargı yılı açılış törenini sağlıklı işleyen demokratik bir denge ve denetleme sistemi içerisinde temel bileşenlerden olan bağımsız ve tarafsız yargı çerçevesinde de sorunlu buluyoruz. Yürütmenin başı olan ve siyasi partisiyle liderlik seviyesinde ilişkisi devam eden Cumhurbaşkanının yargı yılı açılışında merkezi bir konum alması yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından oldukça problemleri bir görüntü vermiştir. Hukukun üstünlüğü prensibinin işlerlik kazandığı demokratik bir rejimde, yargı erki her vatandaşa etnik ve dini ayrım yapmadan eşit şekilde davranmak durumundadır. Yargının tarafsızlığı ilkesi bunu gerektirirken, yargı yılı açılışında verilen görüntü bu temel prensip açısından sorunludur.

Denge ve Denetleme Ağı olarak temsilde adalet açısından Türkiye'de uygulanan yüzde10 ülke barajının sorunlu olduğunu geçtiğimiz yıllarda yaptığımız çalışmalarımızda vurgulamıştık. Bu bağlamda ulusal seçim barajının düşürülecek olmasını olumlu bir gelişme olarak görüyoruz. Ancak siyasi partiler ve seçim kanunlarında yapılacak olan değişiklikler partiler arası rekabeti ve önümüzdeki seçim dönemini etkileme potansiyeline sahip düzenlemelerdir. Bu nedenle bu tip düzenlemelerin tüm partilerin, sivil toplum kuruluşlarının, ve uzmanların en geniş katılımıyla yapılması önümüzdeki seçimlerin meşruiyeti açısından yaşamsaldır. Bu yöntem dışında yapılan değişiklikler, iktidar bloğunun seçimlere yönelik stratejik değişiklikler yaptığı kanısını arttırma, seçimlerin meşruiyetini zayıflatma potansiyeline sahiptir.

Yeşiller Partisi tüzel kişilik kazanamıyor

Yeşiller Partisi tüzel kişilik kazanmak için Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. Maddesindeki gerekli belgeleri 21 Eylül 2020 tarihinde İçişleri Bakanlığına teslim etmiş fakat belgelerin alındığına dair bir alındı belgesi Bakanlık tarafından kendilerine verilmemişti. Parti yetkilileri Bakanlığa ve CIMER'e yaptıkları başvuruların 6 ay boyunca sonuçsuz kalmasının ardından hukuki süreç başlatmıştı. 21 Eylül 2021 Yeşiller Partisinin kuruluşunun da birinci yıl dönümüydü.

Parti içi demokratik mekanizmaları işletebilen kurumsallaşmış siyasi partiler, modern temsili demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır. Denge ve Denetleme Ağı olarak Türkiye'de siyasi parti kurmanın bazı ülkelere kıyasla oldukça kolay olmasına rağmen bir sene içerisinde parti tarafından yapılan tüm başvuruların yanıtızsız bırakılarak tüzel kişilik kazanmasının engellenmesini kaygıyla karşılıyoruz. Son zamanlarda çok hızlı tüzel kişilik kazanan partilerin varlığı bu engellenmenin siyasi saiklerle yapılmış olduğu izlenimini vermektedir. Denge ve Denetleme Ağı olarak siyasi partilerin kurulmasının önüne çıkartılan engelleri, siyaset yapma ve örgütlenme özgürlüğü açısından problemleri görüyor ve siyasi partilerin demokrasinin vazgeçilmez bileşenleri olduğunu bir kez daha hatırlatma ihtiyacı duyuyoruz.

Erdoğan Bayraktar'ın 17-25 Aralık'a ilişkin açıklamaları tartışma yarattı

Bakanların rüşvet aldığı iddiası üzerine yürütülen 17-25 Aralık soruşturması sırasında istifa eden eski Çevre ve Şehircilik Bakanı Erdoğan Bayraktar, 17-25 Aralık soruşturmaları ile ilgili, "Dosyamda ne varsa, hem tapeler hem teknik takip doğrudur hem de benim telefon konuşmalarım A'dan Z'ye kadar doğrudur" dedi. Cumhuriyet Halk Partisi bu çıkışı itiraf olarak değerlendirerek TBMM Başkanlığına konu ile ilgili bir araştırma önergesi vererek komisyon kurulması talebinde bulundu.

Yürütmeyi denetim yönünden etkin bir yasama erkinin önemini tekrar vurgulama ihtiyacı duyuyoruz. 17-25 Aralık sonrası Meclis'te kurulan soruşturma komisyonu ilgili bakanların Yüce Divana gitmeleri yönünde bir karar almamış ve bu süreçte komisyon üyelerine çeşitli baskılar yapıldığı da basında yer almıştır. Bu çerçevede siyasi partilerde parti-içi demokrasinin işlemediği lider merkezli parti örgütleri etkin, hesap verebilen ve gerektiğinde yürütme mensuplarından hesap soran milletvekilliği önünde temel engel olmaya devam etmektedir. Bu çerçevede gerek başkanlık gerekse parlamenter sistem içerisinde denetim yönünden etkin Meclis için parti-içi demokratik mekanizmaları kurumsallaştıran bir siyasi partiler kanunu reformunun gereklilik olduğunu tekrar hatırlatma ihtiyacı duyuyoruz.

Aşı Karşıtı Protestolar

İstanbul Maltepe’de düzenlenen aşı karşıtı protestoya 2000’den fazla kişi katıldı. Mitinge girişte HES ve negatif test kontrolü yapısı ve pandemi koşullarında katılımcıların mesafe ve maske önlemlerini uygulamaları tepkilere neden oldu.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı demokratik bir rejimde temel hak ve özgürlükler çerçevesinde en önemli haklardan birisidir. Denge ve Denetleme Ağı olarak Türkiye’de yapılan toplantı ve gösterilere sert polis müdahalesinin bu temel hakkı geriye götürücü bir uygulama olduğunu tekrar vurgulama ihtiyacı duyuyoruz. Boğaziçili öğrencilere, İstanbul Sözleşmesini savunanlara yönelik sert polis müdahalesi ve son olarak barınma sorunu yaşayan öğrencilerin, içerisinde buldukları koşulları protestoları esnasındaki uygulamalar, bu tip orantısız ve toplantı ve gösteri yürüyüş hakkını ihlal eden uygulamalara örnek olarak verilebilir. Bu temel hakkın aktif vatandaşlık ve demokrasi açısından öneminin altını bir kez daha çiziyoruz.

Dedi ki;

CHP Mersin Milletvekili ve Parti Meclisi Üyesi Ali Mahir Başarır: "Erdoğan Bayraktar'ın açıklamaları bir itiraftı... Konuşmaların ve tapelerin doğru olduğunu söyleyerek para alanların ve para bulunduranların açıkça suçlu olduğunu söylemekte"

HKP MYK Üyesi Av. Dođan Erkan: "Bakın Yargıtay Başkanını aldılar, sırtında cübbesi, zaten siyasi parti genel başkanı veya yürütmenin başı, her iki sıfatıyla da Adli Yıl açılışında Yargıtay Genel Başkanının yanında olamaz. Yargı Bağımsızlığı gereği, Anayasa gereği, Bangolar yargı etiği gereği görüntüde bağımsız olmak zorundadır."

Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş: "Önderler olarak boş alan bırakmamız lazım. Adaletsiz İslam olur mu? 'İnanç, sokakta olmasın insanın içinde olsun, insanla Allah arasında olsun, evine, ticaretine, siyasetine, adaletine, yargısına yansımam.' Görüyorsunuz ortalığı ayağa kaldırıyorlar. İnançtan ayıklansın istiyorlar oraları adeta"

CHP Hukuk ve Seçim İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Muharrem Erkek: "Hem bu sistemi (Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi) savunup hem de barajı hala savunmak çok derin bir çelişki. Çünkü bu sistemde hükümet Meclis'in içinden çıkmıyor. Yani Meclis'e karşı bir sorumluluğu yok, Meclis'ten güvenoyu almıyor hükümet. O zaman barajı niye savunuyorsunuz, baraj sıfır olmalı"

HDP Seçim İşlerinden Sorumlu Eş Sözcü Batman Milletvekili Rüştü Tiryaki:

"Baraj tartışmalarının kaynağı Türkiye'yi antidemokratik bir düzenlemeden kurtarmak değil. Bizce asıl amaç, oyları yüzde 7'lere düşen MHP'ye bir can simidi uzatmaktır. 'Bunun altına da düşer mi, değerlendiriyoruz' derken, 'MHP'nin oyları bunun altına düşerse biz barajı bunun altına da çekeriz' demek istiyor."

İYİ Parti Grup Başkanvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu: "Barajı 7'ye çekiyorlar ki, 'A' partisinin örnek yüzde 10 alamayacağını, 7'nin de altına düşmeyeceğini anketlere göre değerlendirip o partiye göre bir seçim kanunu hazırlanmış tartışması yaratmak istiyorlar. Bu tartışmadan da siyaseten beslenme alanı yaratacaklar"

TTB Başkanı Şebnem Korur Fincancı: "Aşı karşıtlarına karşı oy kaybı gerekçesiyle önlem alınmadı!"

DENGEVE
DENETLEME AĞI
DENGEDENETLEME.ORG